

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra . . . 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Egyveleg.

Bias, görög bölcsek egykor mindenféle szedett-vedett emberrel egy hajón utazott. Amint vihar kerekedett s a hajót hánytákvetették a hullámok, az utasok könyörgésre fogták a dolgot és ugyancsak hangosan imádkoztak az istenekhez. Biast bántotta a sok lárna és e szavakkal intette csendre a kiabáló közönséget: »Hallgassatok, nebulók, nehogy figyelmesekké tegyétek az isteneket magatokra; a gonosz emberek könyörgése ugyanis nemcsak hogy segélynyújtásra nem bírja az ég lakóit, hanem inkább bosszuállásra ingerli őket.«

Bánffy mintha ezt a bölcsek tanácsát követte volna legutóbb. Tapasztalta, hogy nagyhangú kiabálásával csak veszélybe sodorja magát, azért Ugron meg Helfy képviselők kérdéseire némán utalt a tényekre. Ezért bizony kár volt a miniszterelnöknek Bécsből hazasietnie és a válaszdás híresztelésével a közérdeklődést fölkeltetnie. Megbízható volt valakit.

Terényi Lajos vállalkozott volna rá, — hogy az út mellől tépjen ki valahonnan egy kezes utjelzőt, dugja azt el az országházban a pad alá, és midőn a miniszterelnök válaszára kerül a sor, rántsa azt elő és irányítsa a mutató kezét Bécs felé. Így talán a nevetés és hahotázás közé kevesebb röstelkedés meg szégyenkezés vegyült volna.

Nézzük hát az eseményeket, fordítsuk lekintetünket, Bécs felé. Bánffy oly megáláztatásban részesült, aminő még miniszterelnökön nem esett meg.

Már elfeledtük volna ezt, de ha a kormányelnök az utóbbi napok eseményeire utal, önkénytelenül is felelevenedik emlékezetünkben ez a szégyenletes kudarc. Elhisszük, hogy nem erre akarta Bánffy a figyelmünket terelni, mert történt

Bécsben olyasmis, ami látszólag följogosította a miniszterelnököt arra az önérzetes, büszke válaszra.

De ez a másik esemény is csak látszólag igazolja Bánffy föllépését, valójában pedig *Kálnoky visszavonulása sem egyéb, mint a szabadelvűekre mért új csapás. A volt külügyminiszterről határozottan tudjuk, hogy rokonszenvezett a magyar kormány egyházpolitikájával és hogy a főrendi ellenzék vezérfőfőinek ugyancsak sok fáradságába került, míg Kálnoky grófot semlegessé tudták tenni.*

Ez az állítás, biztos állítás szembenően ellenkezik a szabadelvű ujságokban kifejezésre jutott nézettel, mely a tényeken alapuló meggyőződés ellenére valószínűleg felsőbb rendeletre nyert elterjedést. *Könnyen érthető tehát a szabadelvűek hangos követelése, hogy csak Kálnoky távozása oldhatja meg a válságot. Számították rá, hogy csak azért sem fog menni, mert ők kívánják, ez a számításuk pedig nem ütött be.*

Goluchovszky Agenor grófnak erősen kiemelik a kormánylapok klerikális érzelmeit. Nem a csalódás ri-e ki ebből is? Kálnokytól szabadulni akartak az alatt az ürügy alatt, hogy ő az egyházpolitikai ellenzékkel tart, és ime utóda még katolikusabb, mint amilyenek Kálnokyt kiküldötték, — hol itt az elégtétel?

Már rájár a szabadelvűekre a rud. Építik a babiloni tornyot, ostromolják az egyházat, a kiegyezést, — mert a függetlenségi táborába akarnak átesapni — de már vannak is előjelei ha nem is a nyelvzavarnak, de bizonyára az elzavarnak.

A tulvilágon Isten csak személyek fölött fog ítéletet tartani, erkölcsi személyek, társulatok, pártok már a más világon nem szerepelnek. Pedig az utóbbiak is képesek

ugy a jóra, mint a rosszra. Isten igazságossága megkívánja, hogy a jó cselekedet elvegye jutalmát, és hogy a rossz tett kapja meg a büntetést, amelyre rászolgált. Egyes ember ha itt a földön nem bűnhődik, majd megbűnhődik a siron túl; de a pártoknak már itt ez életben kell mind megdicsőülniök, mind megszenvedniök — érdemök szerint.

A szabadelvű párt még nem tud meghalni, bár szemmel látható véggyöngesége, mert még van leszenvedni valója.

Dr. Patássy.

Róma ezüfolata.

Laptársunk a »Fejérmegyei Napló« legutóbbi számában a fennebbi cím alatt a következőket írja:

Néhány nap óta az osztrák és magyar liberális sajtó a legtrendenciózusabb közleményeket gyártja a bécsi nuncius visszahívására vonatkozólag, melyek a vatikánhoz közel álló körök véleményeire hivatkozva, egyszersmind Rampolla államtitkárt is a legképtelenebb inszinnuációkkal illetik.

Mіндеzen táviratok és hamis közlemények terjesztésében a magyar kormány bécsi félhivatalosa, a »Neue Freie Presse« jár elő külföldön előszerezettel.

Mi a nélkül, hogy ezen alaptalan hírek behatóbb ezüfolatába boesátkoznánk, kijelentjük, hogy lapunk szerkesztősége az egyedül illetékes helyről fel lett szólítva és hatalmazva annak közzétételére, miszerint *nem áll az mintha Galimberti bíboros bécsi tartózkodása idejében a vatikáni államtitkári hivatal kikerülésével egyenesen a pápa ő szentségével közölte volna politikai aklát; nem áll az, mintha több bíboros ajánlotta volna a pápának, hogy Agliardi kreálja bíborossá és hívja vissza Bécsből; és végre nem igaz, mintha a szent-szék ismét Vavalelli vagy Galimberti bíborosokat óhajtaná bécsi nunciusnak küldeni. Azon jogtalan támadások, melyekben a magyar kormány Agliardi nunciusust részesítette, egy percig sem ingatták meg iránta a sz. atya bizalmát és Agliardi állása ez idő szeriul sokkal erősebb, mintsem őt bármilyen intrika útján hivatalából eltávolítani, vagy diplomáciai működésében megakadályozni lehetne.*

Hatóságilag

NAGYVÁRAD, Olasz, Bémer-tér (Poyvár-ház.)
(a »Magyar király« kávéház mellett.)

engedélyezett

Az üzlet lebonyolítása ezéjjából a raktáron levő óriási mennyiségű férfi- és gyermek-ruhák fél árban árusítatnak el.

NEUMANN ADOLF üzletében.

Végeladás.

NAGYVÁRAD, Olasz, Bémer-tér (Poyvár-ház.)
(a »Magyar király« kávéház mellett.)

Az országgyűlés elnapolása.

Az országgyűlés mind a két háza május 29-én, szerdán ülést tart s azon felolvassák a legfelsőbb kéziratot, a melylyel a király az országgyűlést az őszig elnapolja.

A magyar delegáció értekezlete.

A közügyek tárgyalására kiküldött magyar bizottság képviselőházi és főrendiházi tagjai május 25-én szombaton déli 12 órakor Jókai Mór elnöke alatt értekezletet tartottak, a melyen megtörténtek a jelölések a delegáció elnöki, jegyzői s bizottsági tagjaira vonatkozólag.

A magyar delegáció tagjai közvetlenül a pünkösdi ünnepek után utaznak Bécsbe. A király a delegációt június 8-ikán, vagy 9-én fogadja. Néhány nappal később, valószínűleg június 12-én kezd meg a magyar delegáció albizottsági munkáját. Ugy hiszik, hogy a delegacionális tárgyalásokat Péter-Pál napjáig befejezik.

A főrendiházból.

A főrendiház igazoló, pénzügyi, közgazdasági, közjogi és törvényhozásügyi bizottságai május 25-én szombaton a délelőtti órákban üléseket tartottak.

Az igazoló bizottság tárgyalta Liphay Frigyes báró vagyoni képesítésének elismerő kérvényét és a bárót folytatólagosan a főrendiház jegyzékébe felvételre javasolta.

Ezután Szentiványi Mártonnak, a dunáninneni ágostai evangélikus egyházkerület felügyelőjének lemondására vonatkozó bejelentését tárgyalta és elhatározta, hogy a főrendiházi jegyzékből törölni javasolja.

A pénzügyi bizottság tárgyalás alá vette a Vaskapu-szabályozás pótmunkálatairól és a nagy munka költségeinek hitelművelet útján való fedezéséről szóló törvényjavaslatot, továbbá a nemzeti kiállítás osztály-sorsjátékáról, a pénztári készletekről és beruházásokról szóló törvényjavaslatokat; valamennyit elfogadta.

A közgazdasági bizottság tárgyalta és elfogadta a képviselőházban letárgyalt helyiérdekű vasutakról szóló összes törvényjavaslatokat.

A közjogi és törvényhozásügyi közlekedési bizottsága tárgyalás alá vette és elfogadták a találmányi szabadalmakról, az áruforgalmi statisztikáról szóló 1881. évi XIII. törvényzikk kiegészítéséről és a védjegyek ótmalmáról szóló 1880. évi II. törvényzikk módosításáról és kiegészítéséről, továbbá a spanyol kereskedelmi szerződésről szóló törvényjavaslatokat.

*

A főrendiház május 28-án kedden délelőtt 11 órakor ülést tart, melynek napirendjén vannak: az elnöki előterjesztések, továbbá az igazoló bizottság jelentése, az egyesült közjogi és közgazdasági, továbbá a pénzügyi, valamint a közgazdasági bizottságoknak jelentései azokról a törvényjavaslatokról, melyeket az említett bizottságok múlt szombati üléseiben letárgyaltak.

Dr. Grósz Albert jubileuma.

Lélekemelő ünnepélyt ült tegnap a biharmegyei orvos és gyógyszerész egyesület a nagyváradi orvosok nevére Dr. Grósz Albert ugyanis tegnap töltötte be orvostudorságának 50-ik évfordulóját, mely alkalomból lelkes üdvözlésekkel halmozták el az ünnepeltet, ki annyi hosszú évek során át a legnagyobb buzgalommal szolgálta a humanizmust s kinek nevét mindenütt ott lehet találni, a társadalomban, hol valami jó és nemes cselekedet megvalósításáról van szó.

A jubilaris ülés.

Rég volt a biharmegyei orvos és gyógyszerész és természettudományi egyesületnek olyan fényes és látogatott ülése, mint a vasárnap délutáni. A meghívott tagok mind idejében megjelentek, csak hogy a gyűlést pont 5 órakor megkezdhesék. Az asztalfőn az egyesület elnöke dr. Konrád Márk és alelnöke dr. Hoványi Ferencz és a jubilaris dr. Grósz Albert foglaltak helyet, kit megérkezésekor lelkes éljenzéssel fogadtak.

Az asztal jobb oldalán báró Döry József ny. főispán v. b. t. t., Ritoók Zsigmond kir. táblai ítélő elnök, Szunyogh Péter alispán, dr. Csatáry Lajos egészségügyi tanácsos, dr. Bozóky Alajos kir. tanácsos jogakadémiai igazgató; az asztal baloldalán Nogáll János felszentelt püspök, Beöthy László főispán, Sal Ferencz kir. tanácsos polgármester, Tóth Dezső főgyógyász (a Ferencz József-rend keresztjével), dr. Grósz Emil egyetemi magántanár, dr. Berkovits Miklós egyetemi főtitkár, Hegyessy Márton ültek.

Ezenkívül:

Alexander Lajos, dr. Altman Jakab, dr. Buljovszky József, Bakacs Béla, Baranyi Zsigmond, dr. Baróthy Ákos, dr. Bartha János, dr. Berkovits Ferencz, dr. Bodor Károly dr. Beöthy Pál, Busch Dávid, Darvassy Endre, dr. Döry Ferencz, Faliczky Viktor, Feldman Jakab, dr. Frankó József, dr. Fráter Imre, dr. Goldstein Sándor, dr. Grósz Menyhért, Gyurkovits Kornél, dr. Heiman József, Hering Sándor, dr. Kecskeméthy Lipót, Kutnovits Sándor, dr. Kálmán Sidor, dr. Kiss Ferencz, dr. Korda Kálmán, dr. Kornstein Lajos, dr. Kutiák

Ágoston, Lovassy Andor, Mallász József, p. ü. tanácsos, dr. Márkus László, Miskolczy György, Molnár Lajos, dr. Munk Béla, Nagy Lajos, Nemes Áron, K. Nagy Sándor, Novotny Alfons, Nyírú György, Orley Kálmán, dr. Péchy Károly, dr. Popovits György, Rád Ödön, dr. Rednik József, Reinle Gyula, dr. Reichenberger Fülöp, dr. Révész Vilmos, Rimánóczy Kálmán, dr. Rózsa Mór, dr. Sipos Arpád, dr. Sternthal Sándor, dr. Schiff Ernő, Szkuba Gyula, dr. Sztachó Dezső, Szunyogh Lóránd, ifj. Tisza Kálmán, Torma Lajos, Ujházy Antal, dr. Ullmann Béla, Wertheimstein Alfréd, Waldmann Lajos, Winkler Lajos, Wimmer Julián, Wachsman Albert, dr. Veisz Márton, Zajnay János, dr. Zachariás Simon és a hírlap tudósítók voltak jelen.

A gyűlést dr. Konrád Márk az egyesület elnöke a következő eszmegazdag beszéddel nyitotta meg:

Tisztelt kartárs Ur!

Örömmel gyűltünk ma össze, hogy orvostudori felavattatásának 50-ik évfordulóján tisztelettel és elismeréssel adózzunk érdemeinek. Bár csak családiánan óhajtottuk egyik megalkotójának ezen ritka örömnappját megünnepelni, mégis szerencsések vagyunk ünnepelői között megyénk s városunk kitűnőségeit körülünkben tisztelhetni. S bizonyára velünk együtt kíván Önnek ma szerencsét s üdvöt tisztelőinek sokassága, kiket örök hála fűz ötvenéves orvosi működéséhez, mert a lefolyt ötven munkás éve a szenvedő emberiség szolgálatában, hosszú gyakorló iskolája volt az odaadó felebaráti szeretetnek.

Mennyi sikert s családást, mennyi örömet s keserűséget rejthet magában ötven éves orvosi gyakorlata! Önkényt juttatja eszembe a római író szavait: »Multa tulit fecitque, sudavit et alsit.« De az ötven év fáradalma nem esökkentette munkakedvét s nem gyengítette lelkesedését szép s magasztos hivatása iránt. A jelen tevékenysége új erőt meríthet szép múltja szemlélésében.

Orvosi felavattatásának ideje vissza vezet a bécsi orvosi iskola örök nevezetes s szép korszakába, amidőn az orvosi tudomány kibontakozva a természet bölcseleti okoskodásokból szigorú természettudományi alapra helyezkedett.

Szemtől szembe látta azon kor nagyjait, Kokitanszkyt, Skodát, Opolezert, Hebrát, látta, hogy örökbecsű alkotásaikból miként épült fel a természettani klinikai gyógytudomány, melynek egyedüli, magasztos célja a betegek gyógyítása.

Ezen egy főcélnek szolgál minden haladásunk az orvosi tudományokban! A természetan, vegytan, szövettan (góresövészet), s kísérleti körtan a bakteoriologiai, ezen doctrinák

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

A pofon.

Póltz E. után: Dr. Margitai.

»Ez valóságos medveezammogás«, mondá a fogaskerekű vasut egyik waggonjában egy kövéres uri ember átelleneséhez. Emez azonban, egy epés arezzsinü szikár férfi, alig vont rá vállat. Szemei gyanuval teljesen révedeztek a szőlőültvényeken, melyeket csaknem aggodalommal kutatótt át, mintha félt volna, hogy a szőlőférgek mérhetetlen aljasságukban utójára arra vetemednek, hogy megtámadják a vonatot.

»Ilyen hüvös napon nincs rosszabb a nyitott waggonoknál«, folytatá a másik tovább, »tudja, énnekem mindjárt izzad a hátam, hogy egy kiesít testes vagyok; ha ilyenkor azután légyonot ér, mindjárt megvan a baj. Hasfájás a legkevesebb, amit kaphatok, az már bizonyos.«

Az epés szikár ur meg se mochezant, dacára a torokköszörülésnek, melyet a testes ur annak jeléül kockáztatott meg, hogy ha nem is nyert szelid vigasztalást a fenyegető hasfájással szemben, egy általánosságban tartott résztvevő feleletre számított.

»No most meg már csepereg is« duzzogá a testes ur, összegombolva kabátját. »Egyéb se kellett! Nem elég a légyonot, még csepereg is. De már így kell valamit tennünk magunkért. Eresszük le a redőnyöket. Megengedi kérem?«

»Kérem szépen.« tiltakozék a megszólított. »tessék fönn hagyni a redőnyöket! Pokolba lessz a kilátás!... Ostobaság!...«

»Micsoda?! pattant föl erre a kövér, egy szót se szól és még goromba is hozzá? Annyi jogom van a redőnyökhöz, mint magának, értette? a maga kilátása kedvéért nem leszek hasfájós. Le a redőnyökkel!« Egyben le is eresztette a redőnyöket s husos öklével leszoritotta a vasrudat, ellenséges szemeket vetve a soványra. Ez dühösen ugrott föl s teljes erejéből rángatta a zsinórt, hogy valamiképen fölhúzhassa a függőnyt. Persze, minthába, egész testével a zsinóron függött, mint a ministráns fiuk a harangkötélen, de a redőny egy vonalnyit sem engedett. Mit volt mit tennie; nagy libegve eleresztette a zsinórt, s jó hangosan, hogy a különben is figyelmessé lett utasok is mind meghallhassák, így szólt:

»Ne sajnálnám csak az öt forint büntetést, kapna az ur olyan pollevest...«

Egyszerre esőnd lett a waggonban. Az imigyen megsértett fölemelkedék egész félelmes szélességében, gyanusan a markába köpött, nagyott lélegzett... azután megrázta fejét, nagyott félt fölindulásában, úgy ült le. Vastag hurkaijai tekintélyes pénztárczájából nagy bankót villáztak föl; odatartotta azt, impertinens arcot vágva hozzá, megsértője orra alá:

»Így«, tört ki végre »itt az ötös« haszontalan ember. Ezzel megfizetheti a büntetést. Hanem most aztán szeretném én azt a polle-

vest látni amit maga ad nekem. Nem kerül semmibe azaz hogy pénzbe nem, mert itt az ötös. No, ide hát azzal a nyaklevesel!«

A másik megmaradt makaes mozdulatlan-ságában, míg egy sziszegő hangon mondott, s az ötös gyanus ide-oda lebegtetésével kísért: »Vegye el különben... arra nem indítá-hogy a bankót zsebrerakja. A testes ur erre egész kényelemmel dőlt hátra, keresztbetéve kezeit.

»Így, most hát meg van fizetve a pofon, hanem szolgáltatassa is ám ki, ha van csak egy szikra becsület az urban! Az urak itt tanuink lehetnek.«

Semmi válasz.

»Na, ne figurázzon olyan sokáig! A pofont követelem aki házsártos mindene... Talán irásban kérjem?«

»Meg fogja kapni a pofonját«, szólalt meg végre az ily nyomatékosan kihívott epés ur. »Csak azért se adom ki mindjárt. Később fogja meg kapni, amikor nekem tetszeni fog.«

»Ohó, olyan nincs, azt nem türhetem, ez csak kibuvás! Vagy adja meg a pofonomat mindjárt, vagy adja vissza a pénzem, ha nem lesz előadás. Azután kedves madár-íjesztő uram, még lesz egy néhány szónk egymáshoz.«

»Mondtam már, hogy megfogja kapni nyaklevesét« könnyelmű emker, a ki csak úgy dobálódzik az ötösökkel. A pénz földözöttül itt marad nálam. Ezzel aztán punktum.«

mind a gyógyításnak magasztos céljainak előmozdítására concurráltak. S a gyógytudomány ezen szoros érintkezése a természetbuvárlás többi doctrináival nemcsak a betegágy körül teremtett világosságot, hanem impulzust adott maga az élet s ennek tüneményeinek behatóbb tanulmányozására.

Ezen buvárlatok sikerei csakhamar közkincesé váltak, a materialis kutatások iránti bizalom napról-napra nőtt, s az érdeklődés a természettudományok iránt folyton tágabb kiterjedést nyert a társadalom minden rétegében.

Igy lett a gyógytudomány az élet tudománya, az igazi felvilágosodottság fáklyavivője, s az igazi elvitázhatlan emberi érdekek tántoríthatatlan előharczósa.

Ezen eszményi kor aspirációival lépett ön ki az orvosi gyakorlat nehéz küzdterére, mindig híve a nemes, büszke Hypokratesi iskola jelszavának: »Nil humani alienum! híve azon iskolának, melynek minden törekvése, fentartani a gyógygyakorlat azon eszményi mozzanatait, melyek az orvosi gyakorlatot magasra helyezve az üzletszerű foglalkozások fölé megmentik hivatásszerű jellegét.

Elete az ifjúkortól kezdve, az orvosi kötelemek ily hivatásszerű teljesítésének volt szentelve. — Amidőn 1848-ban ágyudörgések a honfiakat csatatérre szólították a haza iránti kötelesség teljesítésére, Önt is ott találjuk hivatása magaslatán. — Ezen dicsőséges s egyszerű szomorú napok után, az önmegtagadás és lassu erőgyűjtés szakában 1851-ben, mint tiszti főorvos szolgálta Nagyváradi város egészségügyét. 1858-ban örökösé lett azon hírneves nagyváradi szemgyógyintézetnek, melyet hírneves s még mindig hálával s tisztelettel emlegetett boldog emlékü elődje dr. Grósz Frigyes alapított s ezzel Nagyváradot a nagy magyar alföldön a szemészet központjává tette. 1867 óta a diszes, de nehéz s nagy felelősséggel járó kir. törvényszéki orvosi állást tölti be, s e téren az élet által gyakran feltett súlyos kérdésekre szakképzettsége s igazságszeretete mindig megtalálta azon feleletet, mely biztos alappal szolgálhatott az igazságszolgáltatásnak.

Egy sokoldalú elfoglaltsága mellett még mindig talált időt irodalmi működésre is, és szerény együletünk szaküléseinek legszorgalmasabb látogatói közé Ön tartozott mindig. Elénk részt vett tárgyalásainkban, ahol gyakran ifjú hévvel saját tapasztalataival támogatva védte az orvosi imperiát az új exact irány nem mindig igazolt követelményeivel szemben.

Nem akarom tovább részletezni eredményes hivatásbeli tevékenységét. Ezek hálája s elismerésére hirdeti ezt! Egész életét csak hivatásának szentelte és életének örömét fokozta mindig azon tudat, hogy tevékenységét

A boszankodás vihara támadt e szavakra az utasok közt. Itélőszékké változott a hely, s gyöngébb meg erősebb szemrehányások árja indult a »gyáva, nyomorult« fejére aki először elég szemtelen pofont ígérni, azután pedig merő nyulszivűséggel nem akarja azt jogos tulajdonosának megadni. Nehány hang leplezetlenül kimondotta, hogy ez szédelgésel határos eljárás, s mivel a vonat ez alatt megérkezett a »Kahlenberg« állomásra, kedvük támadt a hallatlan vitás ügyet a rendőrrel intézni el.

A kiszállásnál azonban egészen megváltozott arccal fordult az epés ur a kövérhez, vállára ütött, s így szólt:

»Mondok magának valamit: mi a nyársnak veszekedjünk e pofon meg az ötös felett? Ha tudna annyit jó szívvvel lenni hozzám, inkább innánk bruderschaftot az ötösért.«

»Ugy is jól van szuszogott a kövér« tegezzük egymást! »Szervusz, éltesen az Isten!« Adott is nyomban olyan nagy esőket mint egy papucs*. Karonfogva hagyták el az állomást, s lépkedtek a restauráció felé!

A nézők nagy szemeket meresztettek. Végre az egyik megszólalt: »Ki nem állhatom, mikor ilyen ostoba vicceket csinálnak. De ezeknek se ülök fel többet annyi szent!....

* Elég találó hasonlat, deha meggondoljuk, hogy sok esőknak papucs az ára!....

másoknak szentelhettem. S késő napjaim milyen odaadó ragaszkodást s szeretetet őrzött meg hivatásának azt fényesen bizonyítja, hogy az orvosi pályának nevelte egyetlen fiát, ki már ma is ifjú kora daczára disze hazai orvosi rendünknek s benne fényesen fog megifjodni a Dr. Grósz név.

Érdemeit a legmagasabb kegy az arany érdemkereszttel tüntette ki, s a m. kir. belügyminiszter érdemeit méltatva az országos közegészségügyi tanács rendkívüli tagjává nevezte ki.

S a minden nemes s jó jutalmazói a Mindenható megáldotta boldog, szép családdal, mely mindig szeretettel környezte. Családi köre mindig előkelő helyet foglalt el a nagyváradi társadalomban s egyik központja volt a műveltségnek, s becsülésünk tárgyát képezi annak minden tagja.

Mindezeket kívül nagy kincscsel áldotta meg a Mindenható — megáldotta erővel s állandó egészséggel. Ma — nehéz, fárasztó hivatásának 50 éves évfordulóján — hála az égnek — nem a fáradt törődött jubilanst látjuk előttünk, hanem a testileg s lelkileg ruganyos, s tette kész férfit, ki a közös munkából még mindig követeli az őt illető részt.

S a mai napon személye iránt nyilvánuló kegyelet, elismerés s hála bizonyára még inkább fogják további munkásságra lelkesíteni, hogy bő tapasztalatait a társadalom előnyeire értékesítse!

Az Isten éltesse az emberi kor legvégső határáig.

Viharos éljenzés követte e szavakat s ennek elmúltával dr. Grósz Albert a jubiláns emelkedett fel és a következőleg válaszolt:

Dr. Grósz Albert válasza.

A legnagyobb hálát, melyet érzek e percben, szóval kifejezni nem tudom, elfogult vagyok lelkemből. Köszönöm mindenekelőtt a megjelenését Biharvármegye zseniális főispánjának, a jótékonyágáról országos hírű főpapnak és kedves kartársaimnak s e forró és őszinte köszönetemhez és hálaomhoz fűzöm hódolatomat is. — Egy vallomást teszek. Nem követem a klasszikus irónak mondását, a ki szerint az öregek adják át helyeiket a fiataloknak.

En azonban erőm teljességében érezvén magam folytatni kívánom a munkát, a melyhez kartársaimnak ma megnyilatkozott rokonszenve adja meg az erőt és buzdítást. Ebben a rokonszenven látom egyúttal orvosi életem legszebb jutalmát, melyet ezzenel teljes szívemből megköszönve viszonzok. Ugy éreztem magam mint a vándor, mikor hosszú kietlen pusztákon tett ut után egy város gyönyörű képe tárul elé — ez a tájkép, ez az illusztris gyülekezet, kívánván, hogy ennek minden egyes tagjai ép testben és lélekben érhesse el örvendetes jubileumát.

Hosszantartó lelkes tapsvihár és éljenzés után dr. Berkovits Miklós egyetli főtítkárr állott föl, hogy az egyesület egyik eminens tagjának dr. Schlauch Lőrincz bíboros-püspöknek üdvözlőiratát felolvassa. Az üdvözlő így szól:

A bíbornok üdvözlőirata.

A Biharvármegyei orvos- gyógyszerész- és természettudományi egyesület tekintetes Elnökségének.

Helyben.

Őszinte örömmel vettem a hírt, hogy a Biharvármegyei orvos- gyógyszerész- és természettudományi egyesület, kiváló tagja dr. Grósz Albert félszázados orvostudorságának jubileumát megünnepli, s ez által önmagát is megtiszteli, letevé az igazi érdem előtt a méltó elismerésnek a kartársi szeretet virágaival ékesített koszoruját.

Fogadjon mindenekelőtt a nemes hivatását oly buzgón betöltő egyesület forró köszönetemet azon nagybecsült figyelmeért, hogy velem is megosztani szives örvendezését.

Lelkemből részt veszek örömmükben, mert ismerem s nagyon tudom méltányolni azt, a hazai közegészségügy s a szenvedő emberiség javának szentelt félszázados életet, melynek jutalma azon általános köztiszteltet is, mely az ünnepelt polgártársai részéről környezi.

Annál szívesebben veszek részt lélekben az ünnepben, mert engem az abból fakadó hála elismerés is ösztönöz, hogy az ünnepelt férfit régóta kedvelt jeles orvosa egy főhatóság alatti nagytiszteltnek is.

Kívánom a mélyen tisztelt egyesületnek, hogy az ünnepelt még sokáig friss egészségben s meglegedésben legyen egyik disze s a földi elismeréshez s jutalomhoz adja meg neki a jó Isten, a mindenjók adója a legjobbat.

Fogadják hazafias üdvözlőmet s őszinte tiszteletem nyilvánítását.

Nagyvárad, 1895. május 25.

Schlauch Lőrincz,
bíbornok.

Elnök a bíbornok kitüntetett figyelmét megköszönve az üdvözlőiratot az egyesület jegyzőkönyvébe iktatni határozta.

A közegészségügyi tanács üdvözlője.

Dr. Csatóri Lajos egészségügyi tanácsos személyesen jelent meg, hogy az országos közegészségügyi tanács nevében üdvözlője, örömmel csatlakozik azokhoz a jókívánatokhoz, melyekkel a jubilanst elhalmozták és kívánja, hogy az Ur Isten sokáig éltesse.

Dr. Kornstein Lajos.

Tisztelt közgyűlés!

Bár a jubiláns adott válaszában, szokott szerénységével a mai ünnepély értékét rediskálni törekedett, mi annak jelentőségét tudjuk becsülni. Ötven év még a nemzet életében is jelentékeny idő, melynek határdombjánál kegyelettel áll meg a multakat vizsgáló történész, de 50 év az egyes ember munkatérén, kivált, ha e tér a közjóra célzó alkotások gazdag emlékével van feldisítve, méltó a megörökítésre.

En e célból bátor vagyok indítványozni, hogy a lélekemelő ünnepély annak minden egyes phásisával nevezetesen az elnök megnyitott beszéde s a jubiláns válassza teljes egészében az egyetli jegyzőkönyvbe felvéssék s kinyomassék.

Más részről indítványozom, hogy a jelenlevő, társadalmunk elitjéből, álló vendég közönségnek, mely jelenlétével az ünnepély díszét emelte, nemkülömben a kir. közegészségügyi tanácsnak a dr. Csatóri Lajos ur által személyesen átadott üdvözlőért az egyesület nevében jegyzőkönyvi köszönet szavazzassék.

Dr. Konrád Márk ezután a szép közönség megjelenését még egyszer megköszönve a gyűlést bezárta.

A bankett.

A jubiláns tiszteletére este 8 órakor bankett volt a »Zöldfa«-szállodában, melyen az egész orvosi karon kívül jelen volt: dr. Beöthy László főispán, Szunyogh Péter alispán, Sal Ferencz polgármester, Kotunovits Sándor főgymnáziumi igazgató, Rádl Ödön, Gyalóky Lajos, Pallay Lajos, Mezey Mihály kir. közjegyző, Csatóri Grósz Lajos orsz. közegészségügyi tanácsos, Szunyogh Lóránd főszolgabíró, és dr. Grósz Emil a jubiláns fia, azonkívül több vidéki orvos és barátja.

A vacsora alatt legelőször dr. Konrád Márk köszöntötte fel a jubilanst, mire dr. Grósz Albert válaszában a collegákért üritette poharát, Edelmann Menyhért a jubiláns családját köszöntötte fel, dr. Konrád a főispánt és polgármestert, dr. Berkovics Miklós az alispánt, dr. Bodor Károly Gyalóky Lajost, dr. Csatóri Lajost, dr. Bartha János éltették sikerültnél sikerültebb toasztjaikban. Végül dr. Csatóri Lajos pompás felköszöntőjében az orvos-egyesület üriti poharát.

Elénk derűtséget keltett legvégül dr. Bodor Károlynak az ünnepélyes toasztok elmondása után tartott humoros verses felköszöntője, melyben bemutatta az összes nagyváradi orvosokat, mindegyikre valami szellemes megjegyzést téve.

Igy p. o. dr. Konrád Márkról a következő strophát mondta:

»Érdemes elnöke az orvos-egyesületnek Konrád Márk tanár, kit mindnyájan szeretnek. Bibeldök folyvást ő az asszonynéppel. Hol nagyon esunyával, hol meg nagyon széppel.«

Dr. Berkovits Miklós egyleti titkárról pedig:

»Bacillust keresi, göcset nyitja, zárja.
Mire kopaszabb lesz, hej szép jövő várja!»

A jóízű humorral költött versek folytonos élénk derűségben tartották a társaságot, mely a legjobb hangulatban a késő éjjeli órákig maradt együtt.

NAPTÁR.

— Május 28. —

Kedd. Róm. kath. Emil vt. Ág. hv. Prot. Emil. Gör. kel. május 16. Teodor. Izr. Sivau 5. Scheloschah jeme hagebalach.

Nap két 3 óra 59 p., nyug. 7 óra 24 p. Hold kelte 7 óra 14 p., nyug. 11 óra 36 p.

Jun. 4. Közéiskolai tanulók kerületi tornaversenye Nagyváradon.

5. A községi polgári fiúiskola s a községi elemi fiú- és leányiskolák júniálisa d. u. 3 órakor a városligetben.

A balesetek bejelentéseiről.

— Gyári és ipari telepeknek tudomásul. —

Az ipari és gyári alkalmazottaknak baleset eleni védelméről és az ipar felügyelőkről szóló 1893. évi XXVIII. t. cz. 7. §-ában kötelezi ugyan a munkaadót, hogy az ipartelepén előfordult minden baleset, mely egy vagy több alkalmazott megsértését vonta maga után, a baleset megtörténtét követő 48 óra alatt az illetékes iparfelügyelőnek bejelentse, de nem intézkedik az iránt, hogy a balesetek az azok által okozott sérelmek az illetékes rendőrkapitányságnak is bejelentessenek.

Mint hogy azonban a rendőri előnyomozat és vizsgálat foganatosítása az esetleges mulasztást megtorló, avagy balesetek elhárítására szükséges intézkedések elrendelhetése végett szükséges, hogy minden egyes baleset az illetékes rendőri hatóságnak is tudomására hozassék: a belügyminiszter elrendelte, miszerint minden ilyen baleset az illetékes rendőri hatóságnak — városokban a rendőrkapitányi községekben a főszolgabírói hivatalnak — haladéktalanul, de legkésőbb 24 óra alatt bejelentessenek.

A bejelentést elmulasztó munkaadó az 1879. évi XL. t. cz. 1. és 16. §-ai alapján 100 forint terjedhető pénzbüntetéssel, esetleg megfelelő elzárással lesz büntetendő.

A rendőrhatalóságok a hozzájuk érkezett bejelentéseket havonként az iparfelügyelővel közölni, — a közhatósági s közkórházi orvosok felszólításra az előfordult balesetekről szóló orvosi bizonyítványokat és látteleket díjtalanul kiállítani kötelesek.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésben Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésben Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésben Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésben Körös-utca,
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatnak.

* **A bibornok látogatása.** Schlauch Lőrincz bibornok-püspök vasárnap délután 4 óra tájban Fetser Antal szentszéki jegyző kíséretében meglátogatta a helybeli kapuczinus zárdát, hol az itt időző rendtartományi főnök Hanuszek Titussal, élükön — ki bár Bécsben székelt, de mint pozsonyi születésű magyar ember magyarul mondá rövid üdvözlő beszédét, s az egész látogatás alatt folyvást magyarul beszélt, — a helybeli zárdai tagjai és Nogely István t. kanonok sconfráter fogadták. Mindenekelőtt a templomba ment a bibornok, hol rövid ima után mindent tüzetesen megtekintett. Különösen bold. Lajcsák Ferencz volt váradai püspök siremlékét szemlélte hosszasan, elmerengve. Ezt követte a szekrestye, majd a zárdapülete helyiségeinek és a népkertnek megtekintése. A mindenütt tapasztalt rend, s tisztaság látható kellemes benyomást tett a bibornokra, s ennek ismétellen meleg elismeréssel kife-

jezést is adott a rendfőnök és házfőnök előtt, kiket, valamint a vicariust saját czelláikban is külön-külön meglátogatott.

* **Hadgyakorlatok Győrött.** A pozsonyi hadtestparancsnokság átirt Győr városa polgármesteréhez, hogy az idej nyári hadgyakorlatok színhelyéül Győr és környéke van kizemelve. Együttal azt is bejelentette, hogy 28-ikára Frigyes főherceg, pozsonyi hadtestparancsnok és Ottó főherceg Győrbe érkeznek, hogy a környéken terepfelvétele eszközöljenek, s a kíséretökben levő vezérkarral együtt tereprajzokat készítsenek. A vezérkar egy altábornagyból, hat vezérőrnagyból, tizennégy ezredesből, öt alezredesből, tizenhárom őrnagyból, tizenkét századosból és hat főhadnagyból fog állani.

* **Pénzügyi bizottsági ülés.** A város pénzügyi bizottsága ma délután 3 órakor ülést tart, melyre felhívjuk a bizottsági tagok figyelmét.

* **A csabai patronátus.** A békés-csabai kegyurasági vitás ügyben a békésvármegyei alispáni határozatnak fokozatosan a közigazgatási bizottság határozata alá boesátását kívánó nagyváradi l. sz. egyházmegyei főhatósági átirat, mint Békés-Gyuláról értesülünk, beérkezett az illető hivatalhoz. Már akkor megjegyeztük lapunkban, midőn az alispáni határozat nyilvánosságra jutott, hogy téves azon lakosoknak felfogása, melyek az ügyet befejezettnek vélték s már rövid idő alatt ezen alispáni határozat alapján a lelkész bemutatás megisméllését helyezték kiltásba, mert a határozat szemmel láthatólag nem felel meg minden részében az egyetemes és részleges magyar egyházi törvényeknek s így az egyházi illetékes hatóság intézkedése előre látható, amint értesülésünk szerint valóban be is következett.

* **Dr. Fraknoi Vilmos** v. püspök, apátkanonok a vasárnap éjjeli gyorsvonattal Rómából hazaérkezett s mint a bibornok-püspök vendége a püspöki palotába szállt. Fraknoi tudvalevőleg történelmi kutatásai érdekében az év nagyobb részét Rómában tölti és — mint értesülünk — a nyáron át Tátrafüreden fog tartózkodni.

* **Kálnoky és Agliardi a szinkörben.** A budai szinkörben szombaton került színre először a »Kis hőrség« című francia operett. Az előadás alatt zajos jelenetek fordultak elő a színházban, sőt a rendőrség is közbelépett. A szindarabb fordítója Komor Gyula ugyanis a komikussal, Kovácsossal egy kuplét énekeltetett el, mely a Kálnoky és Agliardi-konfliktusról szól és melyet Stojánovits meg Sass Ede irtak. A publikum liberálisan érző része tapsolt, míg a klerikálisok püsszegtek, s minden áron elakarták hallgattatni Kovácsot. Ebből aztán olyan vad láрма keletkezett, melyhez foghatót még alig látott a budai szinkör. A folytonos láрма és zugás az egész darabon végig tartott, sőt több ízben megakadással fenyegette az előadást. Végre az előadás valahogyan véget ért, de a Kálnoky-Agliardi-kuplé ügye nem. A színházba rendelt inspektációs rendőr-tisztviselő, Fönel Elek kapitány ugyanis felment a színpadra és Kreesányi igazgatótól elkérte a kuplé szövegét, mit az át is adott. A heceznék valószínűleg folytatása lesz vizsgálat alakjában.

* **A csodadoktor ügye.** A Balázsovich-féle szőlőben lakó Németh nevű homeopata ellen a rendőrség tegnap befejezte a vizsgálatot és magát illetéktelennek mondván ki, átteszi az ügyet a városi kir. járásbíróshoz. Érdekes, hogy a felhívott tanuk mind Németh mellett vallottak és nagy hálálkodva beszélnek róla. Németh nem tagadott semmit, sőt egy hosszú névsort nyújtott át a kapitányi hivatalnak, melyen az általa meggyógyított egyének nevei szerepelnek és akiket kihallgatni kért arra nézve, mit is tudnak hát a doktorok. A gyógyszereket egyenesen Lipcséből hozatja, ezt új okmánynyal tudta igazolni.

* **Katonai hir.** Allersdorfer Julián, tábori lelkész tegnap Temesvárról, hol hivatalos ügyben járt, székhelyére visszaérkezett.

* **Méltó büntetés.** Hetek előtt bejárta a lapokat a hir, hogy Lipschütz Pál, a trieszti »Gara és Blau« czég raktárnoka Nagy-Csütörtökön több keresztény munkás jelenlétében, irtozatos istenkáromlások és átkozódások között rálőtt a feszületre, azután pedig kövekkel dobálta azt. Szombaton volt ez ügyben a tárgyalás a trieszti országos törvényszék előtt. A vádlottat a törvényszék 14 hónapi súlyos börtönre és az országból való kiutasításra ítélte.

* **Hivatalvizsgálat.** Biharvármegye főispánja Dr. Beöthy László tegnap délelőtt vizsgálta meg a megye kezelő hivatalait. Az egyes hivatalokban a főispán rendet és pontosságot talált, miért is a tapasztaltak felett meglegedését fejezte ki.

* **Hol vannak a vádlottak?** A Nagyváradon rendezett, ugynevezett »oláh-tüntetés« vádlottjai közül csak kettőnek ismeretes a lakása. A többi jobbra-balra szállt a törvényszék területéről és most ez is akadályozza az ügy további előrevitelét. A törvényszék a napokban elrendelte a jelenleg ismeretlen tartózkodású vádlottak nyomozását.

* **Alapítvány emelése.** Mikó Miklós nyugalmazott plebános nemesszivőségének és jótékonyosságának újabb fényes tanujelét adta. Ugyanis a Wodianer árvaház-féle 4000 forintos alapítványát 6000 forintba emelte fel.

* **Megint a »Sas« alatti boltkérdés.** A »Sas«-szálloda alatti bolthelyiségek bérlői kérvényt adtak be tegnap a tanácshoz, hogy bérlői szerződésüknek további 10 évre leendő meghosszabbítását hozza javaslataba a közzülésnek. Épen a jelzett épület alatti bolthelyiségek egyike csak nem rég 300 frttal drágábban lett kiadva s így a város nagyon rosszul tenné, ha a kérelemnek épen most, a mikor a sok improduktív befektetés a jövedelem fokozását igényli, helyt adna a kérelemnek és pedig annyival inkább, mert a bérlők helytelenül hivatkoznak a méltányosságra. Hiszen a legutóbbi említett eredmény igazolja, hogy olcsón bírták a bolt helyiségeket s így a méltányosság épen azt követeli, hogy a jövőben többet fizessenek. De még egy más ok is utjában áll a kérelem teljesítésének, t. i. hogy a »Sas«-szálloda átalakítása, illetve felépítése, sőt esetleg más célra leendő felhasználása még függőben levő kérdést képez s ez volt az oka annak, hogy az ifj. Kohin Sámuelnek hosszabb időre tett kedvezőbb ajánlatát a város nem vette figyelembe.

* **Szeless Adorján ügye.** A magyar kormány már hivatalos értesítést kapott, hogy Szeless szabadonboesátása csupán jogi okokból történt és annak a politikához semmi köze. Mint hogy Szeless esekelményét a magyar hatóságok is csak vétségnek minősítették, az elfogottat a francia törvények szerint három napnál tovább nem lehetett zár alatt tartani és épen ez okból lett a szabadonboesátás elrendelve. Hivatlan közbenjárók az ügyre egyáltalán semmiféle befolyást nem gyakoroltak.

* **Tudósítás a más világról avagy megállapodás a holtakkal.** A volt nagyváradi V. temetkezési társaság érdekelt tagjai kérvényt adtak be Sal Ferencz kir. tanácsos polgármesterhez, hogy az egyleti vagyont tevő 250 frtos tkptri könyvet nekik adja ki.

A kérvényhez egy jkvet is csatolnak, melyben azt adják elő, hogy ők »részben előérdekeltek, részben időközileg elhalt, de még ki nem elégitett tagtársak illetve érdekelt felek következő megállapodásra jutottunk« — vagyis egyezséget kötöttek a holtakkal.

Jó, hogy a jkvet alá nem iratták velük, mert még kénytelenek lennénk az egyezés megtörténtét el is hinni! Dacára ezen egyezésnek aligha kapnak folyamodók valamit, mert a pénz a meghalt tagok eltemetésére, nem pedig az élők közötti felosztásra szolgál az alapszabályok szerint, továbbá, mert a társulat mint ilyen megszűnt: ez esetre pedig az alapszabály szerint a fentmaradó vagyon a Cesztivó-intézetre száll.

* **Elhalasztott zárünnepély a községi polgári iskolai önképzőkör zárünnepélye, mint ér-**

tesülünk f. évi júniuh másodikáról ugyanazon hó 9-ik napjára lett elhalasztva, hogy az előkészületekre annál több idő legyen s így az ünnepély fényesebben sikerüljön.

*** Dr. Csátary Lajos jubileuma.** A magyar államvasutak pályatorvosai, — mint értesülünk — jubiláris ünnepséget rendeznek érdemes kollégájuk és főnökük, dr. Csátary Lajos, a magyar államvasutak főorvosa 25 éves szolgálati idejének évfordulója alkalmából május 30-án. Dr. Csátary, mint a magyar államvasutak főorvosa kiváló érdemeket szerzett a vasuti egészségügyi szolgálat terén. Tulajdonképpen ő volt az úttörője és megalapítója a magyar vasutak egészségügyi szolgálatának. A vasuti orvosok mindig csak jó kollégát ösmerhettek benne, a ki exponálva magát mindenkor a szó szoros értelmében az orvosokért és soha sem érezte velök a hivatali főnök szigorúságát. A vasuti alkalmazottak iránt, a kik egyes-bajos dolgaik és betegségeik esetén, mint főorvoshoz fordulnak hozzá, mindenkor figyelmes és segít mindig ott, a hol segíteni kell és lehet. Mint az országos közegészségi tanács egyik legrégebbi tagját és jegyzőjét pedig jól ismerik a szakörök és tehetségének elismeréssel adóznak a külföldön is. A jubileum iránt nemcsak az orvosok, de az összes vasutasok körében nagy az érdeklődés.

*** Munkatársaink gyásza.** Mély részvétellel értesülünk, *Kriszta* Lukácsné szül. *Zakariás* Róza urnő Gyergyó-Szent-Miklóson elhunyt. Az önfeláldozó, páratlan jó szivű nőben Kriszta Klára és Róza kisasszonyok, kik a »Tiszántul« olvasóközönsége előtt érdekes dolgozataik után váltak ismerőssé, édes anyjukat gyászolják. Bővizasztalást kívánunk kedves munkatársainknak és esendes nyugodalmat az Istenben megboldogult jó anyának!

*** Hymen.** Bolza Pál gróf szarvasi nagybirtokos, Békés vármegye arisztokráziájának kiváló fiatal tagja eljegyezte Vigyázó Sándor es. és kir. kamarás, pestmegyei nagybirtokos leányát, Jozefint. — Dr. Christó Pál Szeghalmi községi és megyei tb. főorvos leányának, Helénnek, Klausnitzer Miksa Szeghalmi község első aljegyzője az ottani róm. kath. templomban örökhüségét esküdött.

*** Csendőrségünk működése.** A m. kir. esendőr-kerületi parancsnokság tegnap egy kimutatást küldött be az alispánhoz, melyből megtudjuk, hogy a megye területén működő esendőr-őrsök ápril havában mennyire voltak igénybe véve. E szerint letartóztattak 15 egyént, feljuttattak 71. — Az áprilisi havi közbiztonság tehát sokkal kedvezőbb volt mint a márcziusi, amikor a bűnesetek száma nagyobb volt.

*** Jégpalota Budapesten.** Budapest a millenniumra egy érdekes látványossággal fog gyarapodni. Részvénytársaság alakult, amely jégpalotát fog építeni. A koresolyázó sport hívei bizonyára megörülnek annak, hogy ezentul télen-nyáron áldozhatnak a koresolyázó sportnak. A jégpaloták és a mesterséges téli jégpályák egyébiránt külföldön már régen divatosak.

*** Adomány a régészeti muzeumnak.** Sonnenfeld Adolf papirkereskedő a helybeli régészeti muzeum számára a napokban egy igen érdekes Árpád-korszakbeli ezüst pénzt s egy ezüst gyűrűt ajándékozott. — Mindkét darabot Cséplő Péter muzeumőr a napokban beható vizsgálat alá fogja venni, hogy lehetőleg pontosan megállapítsa az éveket, melyben készültek.

*** Betörés egy templomba.** Felső-Pusztaszelegress községben feltörték a görög katolikus oláhok templomát. A hitközség a betörés hírére nagyon megijedt, mert a templomban különféle értékes kelyhek voltak. Legott megvizsgálták a templom kincseit s nagy meglepetésükre semmi sem hiányzott, csak kilenc darab szentelt kenyér. Az egyházi följelentésére a csendőrség nyomozni kezdett s a betörőket fel is fedezte Bogyiga Tódor és Negyela Vaszilie oláh parasztnak személyében akik azonban a kilenc darab szent kenyeret már akkor többmagukkal elfogyasztották. A szent kenyér tolvajokat a csendőrség elfogta s kihallgatta. Azt vallják, hogy a templomot hirtelen elhatározással törték fel, mivel nagyon

éhesek voltak s tudták, hogy a kilenc darab szent kenyér a sekrestyében van. A két éhes betörőt átadták a büntető bíróságának.

*** Állandó színészet a vidéken.** Ugy látzik, hogy a vidéki városok közül Arad lesz az első, hol a színészet állandósítva lesz. Már régen tervezgették, de most a dolog a megoldás stádiumába lép. Schreyer Harry, aradi zene-tanár, a nyári szinkör létesítője már Leszkayval is tárgyalásokat folytat, s e célból itt időzik. Kívánsiák vagyunk, hogy sikerülni fog-e a szép terv, mely rendkívül nagy horderejű lesz a színészetre nézve.

*** Juniális.** A nagyváradai összes községi elemi fiu- és leányiskolák, valamint a polgári fiu-iskola növendékei június hó 5-én, azaz szerdán délután 3 órakor a városligetben válogatott programmal juniális rendeznek, melyre az érdeklődőket tisztelettel meghívja — a rendezőség.

*** Rendőri hírek.** Fejszével a felügyelő ellen. A nagyváradai Knapp-féle téglavetőben Mihók József felügyelőt Éder Albert fejszével megsebesítette, lezárták. — Megdorgálták és megszőkött. Deák Ferencz tanonc, ki Nagyváradon az édes atyjánál tanulta a mesterséget, mert édes atyja megdorgálta megszőkött. Hogy száleit és testvérét még jobban megszorosítsa, levelet hagyott hátra, melyben öngyilkosságról beszél és elbucszik ettől a »rongyos világtól.« A vásott fiut körözik és nyomozzák. — Kutyaharapás. Bagdi Lajos 5 éves fiúeskat a Dobos Menyhért kutyája megmarta. A dühös állatot elfogták, de az állatorvos egészségesnek találta.

*** A sátoralja-ujhelyi templomszentelés.** A sátoralja-ujhelyi renovált görög katolikus templom felszentelését Fireczák Gyula munkácsi püspök végezte. Az állomásnál a megye magyar díszruhás nagy küldöttsége fogadta, élén Molnár főispánnal és Matócsy alispánnal. Sok ezernyi közönség üdvözölte a főpapot, aki a fellobogozott városba vonult be hosszú kocsisor élén. Este fényes bankett volt.

*** APRÓ HIREK. Szerenád az egri érseknek.** Szombaton érkezett vissza székvárosába hosszas távollét után dr. Samasa József egri érsek. A 60-ik számú gyalogezred zenekara szerenáddal tisztelte meg a főpapot, a ki a pünkösdi ünnepek után Bécsbe utazik, hogy a delegációk tárgyalásain részt vegyen. — **Ellopott alapkö.** A lopások változatosságban gazdag krónikájában alig van párja annak az esetnek, mely néhány nap előtt Sabaaban történt. Ott most egy lovassági kaszárnyát építenek, melynek alapkövét nemrég tette le maga Sándor a szerbek fiatal királya. Ezt az alapkövet lopták el most, persze a beléhelyezett összes arany és ezüst-pénzekkel együtt. — **Baltik Frigyes püspök mint lelkész.** Balassa-Gyarmaton és vidéken mozgalom indult meg, hogy Baltik Frigyes püspököt a balassagyarmati megüresedett lelkései állásra megválasszák. A mozgalmat Hontmegye, valamint Laszkári Gyula és az ujkerületi felügyelő is támogatja.

Vonatok érkezési és indulási ideje 1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 3-42.	Budapest felé 2-26, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskőh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskőh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fűrdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fűrdőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.
A *gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

Vidéki levelezés.

Belényes, 1895. május 24.

T. szerkesztő ur!

Miután megfélebbzték a multkori törvénybíró és városi pöntárnok választást s miután ennek hely adatott; elrendeltetett az új választás, mely mai napon következöleg foganatosított.

A törvénybírói állásra egyedül Szocsle László jelöltetett ki, egyhangu felkiáltással újból meg is választott. Pöntárnoki állásra jelöltetett: Petrats Márton és Papp Gergely. Petrats mellett a jól teljesített munka elismerése, a tisztelet, szeretet és népszerűség összehozott 88 szavazatot; Papp Gergely mellett az erőlködés, kapacitálás, felvilágosítás működött és nagy bajjal birt 91 szavazatot összehozni, hogy az ősz Petrats Márton, a puritán jellemű, pontos pénztárnokot megszokott kerékvágásából kizökkentse, aggkorára az éppen neki való foglalkozástól és jövedelemtől megfoszsza.

Röviden csak annyit tudatok még, hogy olyan kellemetlen érzést szül a puritán jellemű emberben az, ha az alkotmányos jogoknak ily ferde gyakorlását látja; és a meggyőződés kapacitálás és érdek nyomása alatt megragadja önmagát és önmaga ellen működik.

Fájdalmas, hogy az öreg embernek megfuttott hosszú életpályáján szerzett érdemei dacára — noha még munkabíró — ily méltatlan mellőzésben kell részesülnie, mert már öreg és az érdek (!?) ugy kívánja. Egyébként a választók nagyobb fele zsidókból és cigányokból állott.
r. l.

IRODALOM.

Nogáll püspök új könyve.

Ismét egy új könyv jelent meg a mi farradhatatlan tollu és áldott lelkü helyettes püspöküktől. Ez is, mint minden munkája, az épületes irodalom remeke; ez is, mint minden munkája a tősgyökeres magyaros nyelvezetnek mintaképe. Pázmány Péteren és Arany Jánoson kívül nem irt így magyar író.

Tulajdonképpen nem is új könyvről, hanem Ligouri vezérkönyvének új kiadásáról van szó. Hatodik kiadás. Hány magyar író — (a tankönyv-íróktól eltekintve) — éri meg műveinek hatodik kiadását? Pedig a Nogáll munkái nem néhány száz példányban szoktak megjelenni. Kempis Tamásának utolsó kiadása négy év előtt 14.000 példányban jelent meg. De nem sok hever belőle raktáron.

A könyv tartalmáról, becséről és czéljáról Nogáll püspök maga a következőkben számol be:

Miféle könyv ez, hogy oly nagyra van vele? Ezt kérdezte tőlem ezelőtt huszonöt évvel tekintélyes ur, kitől ilyest épen nem vártam vala. Miféle könyv?! Megfelelt keresztény népünk, mely kapva kapott rajta, s új meg új kiadását az ország minden vidékéről követelte tőlem, egy-egy helyről százával szorgalmazta. Könyv ez, melynek malasztosságra alig akad párja, a keresztény világ irodalmának egyik leggyöngye kincse. Könyv ez, mely szent szerzője lelkének sugárfénye, körülbelül egy század óta a keresztény hitéletnek hatalmas emeltyűje keresztény lelkek millióinak éltetője, lelki életöknek nap-nap után kedves táplálmánya. Könyv ez, nem szentírás, mely nem emberi elme szüleménye, de könyv, melyet VII. Pius emberi elmeszülemények remekének, a »Krisztus követe« után elsőnek mondott; könyv, melylyel a ki megbarátkozik, tapasztalja, hogy illik rája az irás igéje: »Izleljétek meg és meglátjátok, mily édes az Úr!«

Az irodalom igényeinek engedel, midőn számot adok eljárásomról, melyet e munka összeállításának követtem. A munkát négy részre osztottam. Elsőnek vettem Szent-Alfonz ismeretes »látogatásait«, számra harminczegyet egy-egy hónapra; elüljáróba utasítással az ol-tári-szentség látogatásának jelentőségét és módját illetőleg. Következik a szent szerző huszonhat »aspiratiója«, melyeket kegyeletes elméje bámulatos találékonyságával az »Énekek-Énekek« egyes mondataira alapított; e gerjedelmeket a szent szerző irataiból harminczra kikerekítettem s rövid elmékedések alakjában öntöttem. Ezekhez járul a szent szerző »bizodalmas társalkodása Istennel«, mely értékeztül harmincz szakaszra osztottam, intelmekül egy-egy hónapra; e gerjedelmeket és intelmeket a má-

sodik könyben foglaltam össze. Harmadik könyvnek vettem a szent szerző két értekezését »az isteni szeretet tényezői és ismerveiről«, mely két értekezést kétszer harminczegy szakaszra osztottam, lelki olvasmányul egy-egy hónapra. Negyedik könyvnek vettem »áldozatlángokul« a szent szerző gyakorlati utasításait imádság és elmélkedés-félékkel, az oltári-szentség iránti tisztelet és kegyelet élesztésére.

Éltet a remény, hogy e munka lendíteni fog a dolgon, hogy üszköt vet egy-egy szívbe, hogy tőle majd szív szív után lángra gyulad, és lesz szebb hitélet e szegény hazában. Alkonyatra eleinte csak egy-két csillag fénylik az égboltozaton; de mintha csak Isten angyalai járnának végig rajta és sorra gyujtogatnák a lámpákat; csillag csillag után kezd ragyogni és látvány készül, szívemelő, az Ur dicsőségének hirdója . . .

Nagyvárad, 1880.

E munka negyedik, ötödik kiadása is elkelt, hamar elkelt. Közben, igazítottam, simítottam rajta. Gondoltam, úgy van rendén, hogy szemes és szöges gonddal készüljön a sentségtartó, s fényesnél fényesebbre illik csiszolni a gyémántokat, melyeket a kegyelet reája szánt.

Nagyvárad, 1895.

Dr. Nogáll János,

felsz. püspök, nagyprépost.

Nincs sok hozzá szólni valónk. A stylus zamatos magyarsága e kis izlettetéből is kiérzik.

Alakja: imakönyv nagysága 31 iv (495 lap); ára egész vászonba kötve 1 frt 20 kr. Néhány nap múlva a finomabb kiállítású és diszesebb kötésű példányok is megjelennek ezeknek ára 2 és 3 frt lesz. A kiállítás a »Szt.-László-nyomdat«, a kötés Schmidt könyvkötőt dicséri.

Nogáll püspök régebbi munkáiból még a következők kaphatók:

Kempis Tamás kétféle kiadása: kis kiadás 40 kr., a nagy illusztrált kiadás ára a kötés szerint 4, 6 és 8 frt (a drágább példányok teljesen elfogytak, a 4 frtosnak csak kemény táblája van.)

Skupoli »Lelki harc«, ára kötve 90 kr.*Boldogasszony követése*, ára kötve 1 frt.*Keresztény vezérczikkek*, ára kötve 1 frt 50 kr., füzve 1 frt.*Az Urangyala*, ára füzve 1 frt (a kötött példányok elfogytak.)

Nem tartom feleslegesnek megemlíteni, hogy e könyvek tiszta jövedelme a »Nogáll-intézet«-et illeti.

A megrendeléseket magam is szívesen közveitem. Sőt a »Tiszántul« kiadóhivatala is elvállalja. Mindezen munkák könyvárusoknál is kaphatók, de könyvkereskedési árak magasabb.

Nagyvárad, 1895. május 28.

Dr. Vucskics Gyula,

theol. tanár.

EGYLET.

A „Biharmegyei és Nagyváradai nőegylet« közgyűlése.

1895. Május 26.

Vasárnap délután 3 órakor tartotta a »Biharmegyei és nagyváradai nőegylet« közgyűlését a »Fekete-Sas« nagytermében. A gyűlés iránt igen nagy érdeklődés nyilvánult; mivel már napok óta beszélték városszerte, hogy lesz újra nagy »hecc« mint ez előtt pár évvel mert Tisza Kálmáné is eljön. A gyűlés azonban nem hozta meg a várt eredményt, mert egészen sima mederben folyt le, mindössze Tisza Kálmáné mondott le tiszteletbeli elnöknői állásáról. Mivel legnagyobb részben épen a Tiszáné működésének köszönhető azon áldatlan felekezeti harc kitörése, mely a nőegyletet az egész ország előtt »hirhede«-tette lemondását bizonyára örömmel vették tudomásul mindazok, kik az egylet érdekeit valóban szívükön viselik, mint ennek Gerliczy Félixné elnöknő udvarias, de határozott formában a gyűlés folyamán kifejezést is adott.

A gyűlés lefolyása a következő volt:

Jelen voltak: Br. Gerliczy Félixné elnöknő, Tisza Kálmáné tiszteletbeli elnöknő, Dr. Mártonffy Bogdán jegyző, Mezey Mihály pénztárnok, Dr. Baróthy Ákosné, Battig Ferenczné, Dr. Bozóky Alajosné, Frankó Endréné, German Károlyné, Grunwald Henrikné, Kunyhóssy Jánosné, Meskó Boldizsárné, Dr. Persz Adolfné, Reményffy Rezsóné, Sal Ferenczné, Szunyogh Lórándné, Kausler Józsefné, Paksy Gusztávné, Novák Józsefné, Belme Mária, Oláh Ferenczné, Gyurinyi Sámuelné, özv. Feledy Istvánné, Kolhanyi Mátyásné, özv. Bátori Gáborné, Oláh Györgyné, Zenovits Sándorné, Molnár Györgyné, Stricsék Vilmosné, Lipcsei Vinczné, Probst Sámuelné, özv. Török Józsefné, Schlauch Jozefin, Kubicsek Katalin, Mózes Istvánné, Szabó Ferenczné, Gyarmati Sándorné, Németi Sándorné, Csepescényi Sándorné, Baczonyi Sándorné, Dorsonszky Károlyné, Szabó Jánosné, Perjesi Györgyné, Csegő Jánosné, özv. Branhof Józsefné, Palatinus Ferenczné, Halász Mihályné, Szilágyi Sándorné, özv. Fuszko Ágostonné, Nagy Gáborné, Rác Jánosné, Tárnok Józsefné, Haupt Otília, Makocsán Togyerné, özv. Schvetz Jánosné, Varga Lajosné, Kazimir Róza, Szücs Istvánné, Marsalaki Sándorné, Erdélyi Ignáczné, Mécsáros Mihályné, Botos Péterné, Győri Józsefné, Császár Györgyné, Szücs Ferenczné, Csathó Ilka, Hegedüs Györgyné, Ugró Veronika, Gölöncséry Györgyné, Dr. Sipos Árpádné, Zalanyi Györgyné, Blonder Sámuelné, Géher Antalné, és még többen.

Azonkívül a karzaton is meglehetősen számú, nagyjából fiatal leányok és asszonyokból álló közönség volt jelen.

Br. Gerliczy Félixné az ülést megnyitván, rövid szókból köszönetet mondott a boldogult férje halála alkalmából a tagok részéről hozzáérkezett részvétiratokra, mire dr. Mártonffy Bogdán jegyző felolvasta az egylet működéséről szóló évi jelentést és a pénztári számadást, melyből adjuk a következőket:

Az 1894. év végén 1642 rendes tagja volt az egyesületnek, alapító tagja 159; az összes alapítvány tőke 9205 frtot tesz ki, a nőegylet vagyona 2 czimen kezeltetik; segélyalap és árvaházi-alap.

Az Erzsébet árvaház alapjához tartozik a pénztári kezelés alatt lévő vagyon 42,532 frt 82 kr., alapítványi kamat követelés 120 frt, az árvaház értéke 15,000 frt, összes árvaházi alap 59,652 frt 82 kr.; a segély alap 22,364 frt 61 kr.; mely két összeg teszi az összes nőegyleti vagyont, vagyis 82,017 frt 43 kr.

Tisza Kálmáné sérelmesnek és törvénytelennek tartja, hogy az alapszabályok nincsenek kinyomatva és az egyleti tagok közt szétosztva, hasonlóképpen nincsen rendszeres névsor összeállítva, a közgyűlések nincsenek évenként megtartva stb., mindezek tehát s egyéb körülmények arra ösztönzik, hogy ez előtt pár évvel kifejezett lemondását most újra bejelentse, mivel azon okok, melyek akkor őt erre kényszerítették még most is sőt fokozódott mérvben fennállanak; lemondásához feltétlenül ragaszkodik, azt többet semmi körülmények közt vissza nem vonja.

Br. Gerliczy Félixné válaszában kifejti, hogy ha történtek visszaélések az alapszabályok meg nem tartása körül, ennek egyedüli oka a kormány, mely az alapszabályokat magánál tartja, már régóta s nem ad elégtételt az egyletnek a pár év előtt — az ismeretes apáca kérdés felvetése alkalmából — történt sérelmekért. (Eljenzés.)

Mezey Mihály tagadja, hogy visszaélések történtek volna. A közgyűlések mindig ki voltak tűzve rendszeresen, de alapszabályok le nem érkezése, továbbá egyéb okok, a gyűlések megtartását mindig lehetetlenné tették. Ha történtek is tehát szabálytalanságok, ezeknek oka abban a felekezeti viszályban rejlik, mely az egylet működését egészen kitérítette a rendes kerékvágásból.

Tisza Kálmáné azt mondja, hogy neki biztos tudomása van arról, hogy az alapszabályok még Hieronymi belügyministersége alatt visszaérkeztek.

Br. Gerliczy Félixné igéri, hogy jövőben szigorúan ragaszkodni fog az alapszabályokhoz s egyúttal a maga és a tisztikar lemondását benyújtja; körelnöknőnek felkéri dr. Persz Adolfnét, szavatszedő bizottsági elnöknek kinevezi dr. Bozóky Alajosné, tagokul Janky Antalnét, Kiss Eleknét és Andriska Károlynét

Megejtetvén a titkos szavazás a beadott 233 szavazattal megválasztattak a következők. (A Tisza-pártiak kivétel nélkül tartózkodtak a szavazástól.)

Elnöknő: Báró Gerliczy Félixné.

Alelnöknők: Grunwald Henrikné, báró Messena Istvánné.

Pénztáros: Mezey Mihály.

Orvos: Dr. Baróthy Akos.

Jegyző: Dr. Mártonffy Bogdán.

Ügyvéd és számvivő: Hlatky Enere.

Védhölgyek:

Ujvároson: Grunwald Henrikné, dr. Mayer Ágostonné, Rimler Károlyné, Sebő Pálné.

Olasziban: Kiss Elekné, Mezey Vilma, dr. Molnár Imréné, Sal Ferenczné.

Katonavároson: Handschucher Gézané, Menzinger Emánuelné.

Vidéki hölgyek:

Balogh Lászlóné, N.-Szalonta, Bartos Gáborné, Söstelek, gr. Bethlen Aladárné, Élesd, Böhm Ferenczné, Sályi, Fassie Tódorné, Belényes, Govrik Kálmánné, Less. Korda Andorné, M.-Cséke, br. Königswarter Hermanné, Szántó, ifj. Lovasry Ferenczné szül. Liptay báróné, Szalonta, Márki Albertné, Sarkad, Miklóska Anna, M.-Keresztes, Nagy Móriczné. Vértess, gr. Pongrácz Vilmosné, N.-Kágya, Szeremley Sándorné, Janka, Telegdy Józsefné, M.-Telegdy, Ujfaluassy Miklósné, Robogány, Wattay Gézané, Torda, br. Wildburg Adolfné, Ilye.

Választmány:

Andriska Károlyné, Arany Sándorné, dr. Baróthy Ákosné, Baróthy Sándorné, Battig Ferenczné, Baumann Vinczné, Bárczy Lászlóné Bertsey Györgyné, dr. Bozóky Alajosné, Bösörmenyi Gézané, Busch Dávidné, Cseresnyés Albertné, Darvassy Lajosné, Des Echerolles Kruspér Sándorné, Eleméry Aurélné, Erdélyi Károlyné, Erdélyi Péterné, Fekete Sándorné, Fényes Endréné, Frankó Endréné, dr. Fráter Imréné, Geissberg Emma, Germán Károlyné, Gyurkovits Kornélné, dr. Hoványi Gyuláné, Imre Jánosné, Janky Józsefné, Justh Sándorné, Knapp Ferenczné, dr. Kornstein Lajosné, Kunyhóssy Jánosné, Kunz Gusztávné, Lenk Antalné, Márkus Lászlóné, Molnár Lajosné, Nyíry Györgyné, Olasz Gyuláné, Paksy Gusztávné, Pál Gáborné, dr. Persz Adolfné, Péchy Antalné, Poyvár Jánosné, Schlauch Josephin, Schwarcz Ábrahámné, Sebestyén Lajosné, Serényi Gusztávné, Serly Ödönné, Sipos Árpádné, Sokoll Wildburg báróné, Stark Róza, Szählender Károlyné, Tóth Mártonné, Vaday Mihályné, Várallyai Sándorné, Vértessy Andorné, Voszka Ferenczné, Weiszlovits Adolfné, Weiszlovits Lajosné, Winkler Josephin, Zigre Miklósné.

Azonkívül egy-egy szavazatot kaptak a választmányi tagságra Hlatky Endréné és Janky Antalné, a beadott összes szavazatoknál pedig négygyel kevesebbet kapott Baróthy Sándorné. Egyéb tárgy nem lévén a gyűlés br. Gerliczy Félixné elttetése mellett 5 órabor véget ért.

A „Biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egylet« évi közgyűlése.

— 1895. Május 26. —

A »Biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egylet vasárnap délelőtt 11 órakor tartotta évi rendes közgyűlését a vármegyeház kistermekben.

Jelen voltak: Dr. Beöthy László főispán elnöklete alatt Id. Gálbory Sámuel pénztárnok, dr. Karácsonyi János titkár, Cséplő Péter muzeumőr, Hegyessi Márton egyleti ügyész, Baróthy Pál segéd-muzeumőr, dr. Bozóky Alajos, Des Escherolles Kruspér Károly, Középpessy Gyula Nemeskei Andor, dr. Némethy Gyula, Kotunovics Sándor, Winkler Lajos, Beöthy Lajos, Ritóók Zsigmond és Mezey Mihály.

Beöthy főispán az ülést megnyitván rövid szavakkal ecsetelte az egylet által a folyó évben elért sikert, mire dr. Karácsonyi János olvasta fel a titkári jelentését. A jelentés mindenekelőtt örömmel emeli ki azon örövendes eseményt, hogy a muzeum épületét már amult évben megkezdheték. Az építésre nézve a szerződést az 1894-ik év október 14-én tartott rendkívüli közgyűlésen kötötték meg Rimanóczy Kálmán építészszel s egyúttal megalakított

ták az építőbizottságot is, melynek tagjai Gyálóky Lajos, id. Gálbori Sámuel, Hegyesi Márton, Busch Dávid, Szállender Károly és Géczy Lajos.

A múlt évken volt 8 választmányi gyűlés melyeken szinte jelentős ügyeket tárgyaltak. Nevezetesen véleményt adott a választmány Nagyvárad városának arra nézve, hogy történetéből melyik eseményt festesse meg a millenniumra, továbbá megbeszélte azon módokat, melyekkel a muzeum építésére hiányzó mintegy 10,000 forintot behelhetne szerezni.

Ezen módok egyiké volt a muzeumból rendezése, mely 500 frtot jövedelmezett.

Biharmegye törv. hatósági bizottsága e célra évi 200 frtot, azonkívül egyszer s mindenkorra 2000 frtot szavazott meg. Ezenkívül Nagyvárad város tanácsa a muzeumi telek megváltása fejében felajánlott összeg kétévi $4\frac{1}{2}\%$ -os kamatát, a nagyvárad i. sz. káptalan pedig 1000 frtos adományának $4\frac{1}{2}\%$ -os kamatait adományozta az egyletnek, továbbá, a nagyvárad takarékpénztár, 100 frtot, a Gazdasági és iparbank 50 frtot, a kereskedelmi bank 25 frtot:

Ujabbban tagokul beléptek: Szakszó Rezső alapító tagnak, Radnay Farkas, Géczy Lajos, Dr. Némethy Gyula, Baróthy Pál, Markovics Kálmán, Gr. Korniss Károly, Tisza István, Szunyogh Péter Szunyogh Szabolcs, Platthy Miklós és Beóthy Pál rendes tagoknak.

Ezután Baróthy Pál olvasta fel Cséplő Péter muzeumban nagy gondal összeállított jelentését a muzeum álláspontról, melyből kiveszük a következőket: A muzeumban a paleolith korszak 60 dbbal, a neolith 69 darabbal van képviselve, azonkívül a kőkorszakból van még 7 drb. csont eszköz, 5 drb. agyag edény, sok eszter, késpenge, nyílescs stb.

Sokkal gazdagabb bronzgyűjteményünk és minthogy itten egész leletek állanak rendelkezésünkre mint a nagyvárad, gyapolyi, szilárdi és élesdi sokféle tárgyakkal, azért a tudományra nézve is felette érdekesek. Számszerint van vörös réz eszköz 7 drb. Kelt a Csákány, és 2 drb. fokok Bronzkorszakbeli 346 darabon kívül sok töredék és az ezen korszakhoz tartozó urnák, és több agyag egyiptomi edény. Száznál több apró bálványka és 2 drb. murara-báb.

Görög és etrusok-római az érmeiken kívül 216 köztük igen szép majolika edények.

Leggyengébben vannak tárlatunkban képviselve a középkori, barbár, és renaissance-féle tárgyak, valószínűleg mivel ezen csoport-hoz tartozó tárgyak tetszetős formájuknál fogva legtöbb 2 mateőrökkel bírnak és így a könnyen és jól elárúsíthatók, azért hozzánk igen ritkán kerülnek. De azon nincsen mit sajnálnunk, mert e tekintetben az Ipolyi-féle hagyatékban oly kincset bírnak, hogy e téren muzeuma hazánk első helyén tárlatával sikeresen kiállja a versenyt. Van azonban ezen csapathoz számítható tárgyunk képekben és egyéb tárgyakban, van 177 drb és több rézmetszet.

Érmünk van arany 14 drb: ebből 3 római, 8 régi magyar, 1 török, egy belga és 1 francia.

Ezüst: 7 drb barár érem, 166 drb római. Vegyes ezüst: bronz és rézérem van 1500 rendezve.

Rendezés alatt van 26 drb régi magyar ezüst.

Azonfelül még nem rendezett ezüst, réz bronz pénz és érem 300. Eszerint a diplomokkal együtt érmeink száma 2000-en felül van. Ereklék 4, zászló 5, fegyver 26, 2 drb mamuth fog. Egy mastondon-csontváz maradványai.

Feliratos kő és szobor 6. Pecsét: Hatóságok és községi: 78. Bankjegy 200 drb.

2 drb ősz szarvas és tulok szarv és 2 drb hallkövület.

Levéltárban van nemeslevél: 8, okmány: 26, oklevél és egyéb régi iratok: a Baranyi és Fráter nemes családok levéltárak és számos más okirat. Könyvtárunk áll 493 kötetből és a »Századok« és az »Archaeologiai folyóirat« füzeteiből.

Hegyesi Márton a számvizsgáló bizottság jelentését felolvastán, mely szerint a lefolyt évben bevétel volt 409 frt, 05 kr: kiadás 36 frt 82 kr, a felmentvényt a pénztárnoknak megadták, és egyszersmind felkérték

arra, hogy a muzeum épület építési költségeiről készített számadásokat egyszerre terjessze be a jövő évi közgyűlésen, mikor már előreláthatólag az építés be lesz fejezve.

Egyéb tárgyak nem lévén a gyűlés véget ért.

Sport.

A június 4-ki tornaverseny-ünnepély rendező bizottságának tagjait felkérem, hogy május hó 28-án, kedden délután 5 órakor a kövölde helyiségében tartandó értekezleten mulhatlanul megjelenni sziveskedjenek.

Kelt Nagyváradon, 1895. évi május hó 27-én.

Mezey Mihály,
biz. elnök.

SZINHÁZ.

Vasárnapi előadások.

Délután Laufs Károlynak »Egy bolond gondolat« című jóízű bohózatát adták. A darabban előforduló rendkívül komikus helyzetek, valamint kiválóan színészeink jókedvű játéka állandó homéri kacajban tartották a csaknem telt ház közönségét. Különösen jeleskedtek Rónaszéki, Tolnainé, Gál, Novák Irén és Benedek kár ez utóbbi kissé hanyagul játszott.

A tót leány.

Este a »Tót leányt« Almássy Tihamérnak ezt a kedves kis népszínművét élvezetük igen megfelelő előadásban s ezen estét méltán tartjuk ez idény legjobb népszínmű estéjének. Akiknek ez est sikerében legtöbb részt vett, azt talán mondanunk sem kell, hogy R. Réthy Laura asszony és Hunyady József voltak. Réthy Laura háromszorosan is megérdemli a dícséretet: kellemes vonzó megjelenéséért, eleven, ügyes játékáért és igen szép énekéért. Hogy a három közül melyikéért érdemel nagyobb dícséretet, azt eldönteni igen nehéz dolog, de az tény, hogy a szó valódi értelmében elragadta a közönséget, amely alig győzött tapsokkal és kihívásokkal kifejezést adni elismerésének. Méltán említhetjük vele egy sorban Hunyadit, kiről talán fölösleges is határozottabban szólnunk, amennyiben a nagyvárad közönség előtt az ő népies alakításai ismeretesek.

Virágfakadás.

A Bajjazókat megelőzte a »Virágfakadás« Muray Károlynak szellemes kis vígjátéka. — A színészek ügyes játéka kellemes hangulatot támasztott a közönség körében. — Kiválóan ügyesek voltak: Novák Irén és Tompa Kálmán a kik a vígjátéknak megfelelő ferde helyzetet nagy ügyességgel és komikai érrel játszották. A Bács pár öreg házások szintén teljesen beletanálták magukat a zsörtölődő házaspár szerepébe.

Meg kell dícsérnünk a kis Várad i Mariskát, a ki nem csekély szerepét igen kedvesen játszotta. Külöben már többször is volt alkalmunk tapasztalni, hogy a színpadon egész otthonosan érzi magát.

Bajzók.

Lonkeavalló páratlan operája a »Bajzók« ez idén másodszer került színre. Mondhatjuk, hogy a tegnapi est sikere még az első előadását is felülmultra. R. Réthy Laura és Mezey Mihály valósággal briliroztak hangokkal, de méltán említhetjük meg mellettük a többi szereplőket is különösen Hunyadit továbbá Csátárt és Solyomot.

TÁVIRATOK.

A balázsfalvi ünnepség.

Budapest, május 27. (Saját tud. táv.) Szombaton este a Mihályi érsek tiszteletére rendezett fáklyásmenet fényesen sikerült. Vasárnap 8 órakor kezdődött a templomi szertartás. A beigtatást Pável nagyvárad püspök végezte. Egy órakor fogadta az új érsek a tisztelgőket, első

sorban Szathmáry min. tanácsost és főispánt. 2 órakor diszkehéd volt, melyen a szokásos pohárköszöntők elmondattak. Este a vendégek nagyrésze köztük Pável püspök, hazautaztak.

A bécsi nunczius ügye.

Budapest, május 27. (Saját tud. távirata) Az »Agenzia Stefan« jelentí: Az Agliardi nunczius magyarországi utazásából fölmértült incidens bizalmas szóbeli fölvilágosítások által lett elintézve a Szentszéknél. A tárgyalásnak nem volt hivatalos jellege.

Betörés a Ganz-gyárban.

Budapest, május 27. (Saját tud. táv.) Az éjjel a Ganz-gyár villamossági osztályának irodájába betörték és az ottlévő 1000 frtnyi készpénzt elvitték. A tettes mindezeideig ösmeretlen.

Kossuth Ferencz.

Budapest, május 27. (Saját tud. táv.) Kossuth Ferencz Szolnokon szalontai nyilatkozataival teljesen ellentétes állást foglalt el. Szolnokon kijelentette, hogy »azok járnak a helyes uton, akiknek elnöke Justh Gyula.«

Válság Sztambulban.

Budapest, május 27. (Saját tud. távirata.) A »Standard«-nak jelentik Konsztantinápolyból, hogy a szultán a nagy vezírséget följánlotta Kiamil basának, ki azt visszautasította.

Közgazdaság.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktözsden: 1895. május 27-én.	
Magyar aranyjáradék 4%	123.25
Magyar koronajáradék	99.10
Magyar vasuti kölesön aranyban $4\frac{1}{2}\%$	126.50
Magyar vasuti kölesön ezüstben $2\frac{1}{2}\%$	103.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	125.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	101.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	159.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	149.—
Osztrák járadék papírban	101.25
Osztrák járadék ezüstben	101.25
Osztrák járadék aranyban	123.25
Osztrák korona járadék	101.50
1860. osztr. államsorsjegyek	157.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1078.—
Magyar hitelbank részvény	465.25
Osztrák hitelintézet részvény	411.30

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy bérlet 27-ik szám.

II. Kis bérlet 7-ik szám

Páratlan.

Páratlan.

Kedden, 1895. május hó 28-án

itt először:

A Charlie Nénje.

Angol kohózat 3 felvonásban. Irta Brandon Thomah. Fordította: Fáy J. Béla.

Az előadás kezdete fél 8, vége fél 10 órakor.

Holnap szerdán, 1895. május 29-én

másodszor:

Charlie nénje,

Bor-eladás.

Gróf Stubenberg József

pinczészetéből saját termésű érmel-leki borok palaczkokban, valamint hordóban eladó. Bővebb tudósítást és árjegyzéket ad a számtartói hivatal Székelyhidon (Biharm.)

137

☛ Mélyen leszállított árak készpénzfizetés mellett! ☛

Végeladás!

Miután a helybeli piacon a **Deutsch K. L.**-féle házban levő üzletünket felhagyjuk, illetve új üzletünkkel egyesítjük, kényszerítve vagyunk a régi üzletben felhalmozott fölösleges árut,

! CSAK RÖVID IDEIG!

! CSAK RÖVID IDEIG!

SZOLID ALAPON VEZETETT
VÉGELADÁS

utján értékesíteni, minek folytán *vásznak, asztalneműek, fehérneműek, férfi- és női ruhaszövetek, függönyök, ágy- és asztalterítők, butorszövetek* stb.

mélyen leszállított árak

mellett adtuk el.

KUNZ JÓZSEF ÉS TÁRSA

(103) 20-20

NAGYVÁRAD, Szent-László-tér.

Állványok eladó

Kunz József és Társa cég

Szent-László-tér.

DEUTSCH K. L.-féle házban levő üzletben.

☛ Mélyen leszállított árak készpénzfizetés mellett! ☛

Várad-velencei műkertészeti telep!

50,000 darab — szemzés által nemesített —
1 és 2 éves rózsák

áll a várad-velencei műkertészeti és rózsatelepen a rózsakedvelő közönség rendelkezésére.

A fajok a legszebb és leghálásabb viritásúakból vannak összeállítva.

Ujdonságok 1892-93-94-ből.

AZ ÁRAK BAMULATOS OLCSONK!

(123)

Rózsák árai:

Egy éves igen szép, erős gyökérnemes (wurzelecht) és alacsony törzsbe nemesített, 10 db 2 frt, 100 db 18 frt, 2 éves kiváló szép, erős bokrok 10 db 3 frt 80 kr., 100 db 35 frt.

Magas rózsatők 3 lábtól 6 láb magas törzsekkel, szép koronával:

12 db a legjobb fajokból egy csoportra való	5 frt — kr.
25 „ „ „ „ nagyobb csoportra való	9 „ 50 „
50 „ 25 fajban	18 „ — „
100 „ 50 szép fajban	35 „ — „
2 évesek nagy koronával 10 db 6 frt 50 kr., 100 db	60 „ — „
Ujdonságok a legszebb fajokban az 1892-ik évről 10 db	6 „ — „
„ „ „ 1893-ik évi fajokból 10 db (10 faj)	8 „ — „
„ „ „ 1894-ik évi fajokból 10 db (10 faj)	10 „ — „

A rózsák részint cserépbe ültetve, részint mohába vannak kötözve s az év bármely szakában kiültethetők a nélkül, hogy azt legkevésbé megsínylenék.

Miután a rózsák szabadba való kiültetésénél a moházás sokkal előnyösebbnek és megbízhatóbbnak bizonyult, a cserépben nevelt rózsák dbja 5 krral olcsóbb.

Árjegyzéket kívánatra úgy helyben, mint vidékre ingyen és bérmentve küld a váradvelencei műkertészeti és rózsatelep.

